ריבב"ן

מתני' א' דלכומעי. כמו דלכמוני זהב נספר עזרא: **מפני מפוי מפדך.** להקל מעליהן. ירושלמי ועשו אותן מרגלית כלומר מכל הסקלים יקנו מרגלית ויקלו ממשקולו יותר. ושמי שמא תזול המרגלית ונמצא ההקדש מפסיד לכל הדרכונות אין לומר שמא יחלו מהן המטבעות היוצאין בירושלים: מתניתא בתקלין הדמין לכל בתקלין שבירושלים לא בדא כלומר בתקלין שבירושלים מותר לקנות מרגלית ולא מיישינן שמא תזול שאין בזה לא לתוספת הטיר ומגדלותיה: **כני העיר שאלו את הקיניון אם הקיניון את הקרומה.** מן הכסף שבלשכה ותתנהו בקופות דתניא בתוספתא פרק ב' תורמין על המכסן ועל הגבוי ועל העתיד לגבות נמצא שהסקלים ברשות הקודש לתיניהו ונגבו או נאבדו בלא פשיעה נשבעין ליורנו שכבר אי אפשר שלא נשבעין לגזברין שהכספך לקדש ואם תאמר ותתן בשבועות אין נשבעין על ההקדשות דלעיל אמר רחמנא ולא הקדש אמרי' בפרק הזהב אמר שמואל הכא בגוזמא שכר עסקינן ונשבעין ליורנו שכבר אי אפשר שלא נשבעין לגזברין נשבעין לבני העיר מבני ליה אמר רבא נשבעין לבני העיר במעמד הגזברין כי היכי דלא ניחשדינהו שלא הפרישו שקלים אי נמי כי היכי דלא ניקלקינהו פומבים ואז נגבו או מבני אמר שכר מייב בגניבה ואבידה והכא נהי דלא מצלמי דשומר שכר פטור נשלם להקדש כי יתן לים אל דעתו בתיב ולא הקדש מגלייהו מיהא לפטור אמר רבא נגבו מלשקלים מזון שבני שבעה שפיעמו בית הזה חומש ושומר שכר פטור בחומש בית הזה חומש ושומר שכר פטור בחומש אמר רבי יוחנן אמר הא מני ר' שמעון היא דאמר בשלא היתה ההבחה רוב אבל אם היתה ההבחה רוב הן הן עיקר נכסים ר' אבין אמר ר' שמי בעי מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקלבון א"ל לא שניא היא שהוא נותן סלע א' שלימה מעתה אפילו חלקו [ב]וחזרו ונשתתפו חייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקלבון ותנינן חייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה: ר' בא בשם אבא בר רב הונא היא שני אחים שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן [ב]לאיכין[ג] היו הקלבנות נופלין ר"מ אומר לשקלים רבי לעזר אומר לנדבה ר"ש שזורי אומר [ד] (א)ריקון זהב וצפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן ויש אומרים להוצאת דרכים:

הדרן עלך פרק באחד באדר

הלכה א מתני' [ב]מצרפין[ג] שקלים לדרכונות מפני משוי הדרך כשם שהיו שופרות במקדש [ד]כך היו שופרות במדינה בני[ה] העיר [ו]ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן נמצאו או שהחזירום הגנבים אלו ואלו שקלים ואין עולין לחן לשנה הבאה: **גמ'** ויעשו אותן מרגליות שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד כההיא דתנינן תמן וכולן[ה] [ו]נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ [ז]משקלים [ג]ואין פודין בכלים (ו)וא"ר שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד נמי שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד מתניתא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין לא בדא ותני כן [ח]עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה מתני' בש"ח אבל בשומר שכר לא בדא א"ר אבא [ט]ואפילו תימר בש"ש נגנבו[י] בלסטים מזויין אבדו [ב]כמי שטבעה ספינתו בים (ג)א"ר יוסטי ב"ר סימון אחיא כמ"ד תורמין[ד] על הגבוי ועל העתיד לגבות [ה]ברם כמ"ד אין תורמין לא על הגיבוי (ולא על הממושכן) ועל העתיד לגבות לא בדא: [ד][ו]בני העיר ששלחו את שקליהם כו': א"ר אלעזר דר"ש היא דר"ש אומר קדשים שהוא חייב באחריותן כנכסיו הן א"ר יוחנן ד"ה היא משום שבועת תקנה. ע"ד דרבי יוחנן ניחא נשבעים לגזברים ואם לאו נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים תחתיהן

ופעמים שהם פטורים מזה ומזה היך עבידא (חלקו את הנכסים ואח"כ חלקו את ההבחה חייבין בזה ובזה חלקו את ההבחה ואח"כ חלקו את הנכסים פטורין מזה ומזה) [א]חלקו[ב] א הנכסים ולא חלקו ההבחה חייבין בזה ובזה חלקו ההבחה ולא חלקו את הנכסים פטורים מזה ומזה א"ר מנא הדא דאת אמר בשלא היתה ההבחה רוב אבל אם היתה ההבחה רוב הן הן עיקר נכסים ר' אבין אמר ר' שמי בעי מפני שעשיתן כאדם אחד אצל מעשר בהמה את פוטרו מן הקלבון א"ל לא שניא היא שהוא נותן סלע א' שלימה מעתה אפילו חלקו [ב]וחזרו ונשתתפו חייבין במעשר בהמה ופטורין מן הקלבון ותנינן חייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה: ר' בא בשם אבא בר רב הונא היא שני אחים שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן [ב]לאיכין[ג] היו הקלבנות נופלין ר"מ אומר לשקלים רבי לעזר אומר לנדבה ר"ש שזורי אומר [ד] (א)ריקון זהב וצפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן ויש אומרים להוצאת דרכים:

הדרן עלך פרק באחד באדר

הלכה א מתני' [ב]מצרפין[ג] שקלים לדרכונות מפני משוי הדרך כשם שהיו שופרות במקדש [ד]כך היו שופרות במדינה בני[ה] העיר [ו]ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו אם נתרמה התרומה נשבעין לגזברין ואם לאו נשבעין לבני העיר ובני העיר שוקלין תחתיהן נמצאו או שהחזירום הגנבים אלו ואלו שקלים ואין עולין לחן לשנה הבאה: **גמ'** ויעשו אותן מרגליות שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד כההיא דתנינן תמן וכולן[ה] [ו]נפדין בכסף ובשוה כסף חוץ [ז]משקלים [ג]ואין פודין בכלים (ו)וא"ר שמואל בר רב יצחק שמא יזילו הכלים ונמצא ההקדש מפסיד נמי שמא תזיל המרגליות ונמצא ההקדש מפסיד מתניתא בתקלין חדתין אבל בתקלין עתיקין לא בדא ותני כן [ח]עתיקין במקדש ואין עתיקין במדינה מתני' בש"ח אבל בשומר שכר לא בדא א"ר אבא [ט]ואפילו תימר בש"ש נגנבו[י] בלסטים מזויין אבדו [ב]כמי שטבעה ספינתו בים (ג)א"ר יוסטי ב"ר סימון אחיא כמ"ד תורמין[ד] על הגבוי ועל העתיד לגבות [ה]ברם כמ"ד אין תורמין לא על הגיבוי (ולא על הממושכן) ועל העתיד לגבות לא בדא: [ד][ו]בני העיר ששלחו את שקליהם כו': א"ר אלעזר דר"ש היא דר"ש אומר קדשים שהוא חייב באחריותן כנכסיו הן א"ר יוחנן ד"ה היא משום שבועת תקנה. ע"ד דרבי יוחנן ניחא נשבעים לגזברים ואם לאו נשבעים לבני העיר ובני העיר שוקלים אחרים תחתיהן

תקלין חדתין

כיך עבידא. כי"ג תלקו את הנכסים פטורים מזה ומזה ולא תלקו את הנכסים פטורין מזה ומזה. לכיון שחלקו בהבחה וחזרו ונשתתפו ה"ל לענין מעשר בהמה כשותפין ופטורין ממעשר ובנכסים שלא חילקו עדיין אם תפוסה הבית עליהן ופטורין מקלבון והו קמ"ל דסד"א הלא נקל כולי האי לכיון לחלקו בהבחה נזיל לומרת ויעמיד גזי מעמייהו למיפלג בנכסים נמי קיימי ולימייבו בקלבון קמ"ל שב תפרס לה בבכורות (ט ב) חלקו את הנכסים וחזרו ונשתתפו לענבי קלבון הו"ל כשותפין ומיישינן בזה ובזה: **בדא דתמרת.** דבשחלקו הנכסים לחזר ומיישינן בקלבון שלא היתה ההבחה רוב יותר מהנכסים: **כן עיקור נכסיו.** ואפי' חלקו הנכסים ולא ההבחה פטורים מקלבון דכתר רובא מזלין: **ר"ש נעי.** תמתניתין פריך דקתמר לה חלקו פטורים מן הקלבון: **לא שניא הוא.** כלומר וכי לא שניא הוא לכיון דלא חלקו נותן סלע ג' שלימה דעדיין קיימת בתוספת הבית ולא תשיב כהלוחה: **חפילו חלקו ונשתפפו.** דומתנין נמי סלע ג' שלימה יהיו פטורין מן הקלבון ומשני ר' ביבי הוא שני אחין הוא שני גיסין כלומר כיון שחלקו הו"ל כשתפו הוו כאחים נענין מיוב קלבון: **רמ"ל נקלניס.** ר"מ לטעמיה דתמר לעיל כשם שקלו מורה כך קלבנו מורה: **שולחנין.** שנגו השקלים במדינה מן טוליון מותן בשכרן: **להוצאת דרכים.** להניח השקלים לירושלים וי"מ להוצאות דרכים של השלחנים שהיו תמיהה במדינה והולכים משי"כ למקדש: **הדרן עלך באחד באדר**

כתנו' מצרפין שקלים לדרכונות. בני העיר שקבלו שקליהם יכולים להחליפן בדרכונות והוא מטבע של זהב להקל מעליהם משקל הדרך: **שופרות.** מיטות שפיהן לר למעלה ומלמטה והולך כעין שופר כדי שלא יוכלו ליטול מהם כלום והיו עומדים בעזרה וכל ג' מניה שקלו ונותן בו: **במקדש.** משקל ממש ומדינה היינו בכל העיירות דבירושלים לא היו לריכין להסופרות היו קטן להולך למקדש: **שששלחו את שקליהן.** בידי שלא להוליכם לגזברה: **אם נתרמה התרומה.** מן הקופות שהיו מותרמין לצורך הקרבנות על הגבוי ועל העתיד לגבות כדי שיהיה מלק הקרבנות מוכן לומו שעדיין לא שקלו: **נשבעין השלוחים לגזבר.** דהוחיל ונתרמה התרומה על המעות הללו קודם שנתנו להן ברשות כאילו היו ברשות הגזברים משעה שנתרמה ונגנבו שהרי לא נשבעים לגזברים שבועות השומרים: **ואם לאו.** שבשעה שנתנו להן נתרמה התרומה ברשות הבעלים שהרי לא נשבעים לבני העיר ופטורים: **שוקלין אחרים תחתיהן.** דשקלים הרשאונים שנשקלו לא עלו להן: **גמ' ויעשו אותן מרגליות.** לריכין פרין למאי אין מלריכין למרגליות שהוא קל יותר: **פיזיל המרגליות.** לריכין פרין למאי אין מלריכין למרגליות שהוא קל יותר: **ואפי' לא פליג.** ר' יוחנן ואפי' הכי מלריכין פרין למאי אין מלריכין למרגליות שהוא קל יותר: **ובלבד שלא יזילו בשמירתן שנשבעו בקרקעות:** כתנו' ר' יוחנן בן נורי אומר אין מוכרין לנכרי לא בית ולא עבד ולא שדה ולא מרגלית ולא שום דבר שיש בו קיום לעולם אלא אם כן מכר לו לזמן ידוע ומתנה עמו שיחזיר לו בזמן שיבקש ממנו ר' יהודה אומר אף המוכר לו שדה לנכרי ונתן לו מקלה לעבדה שנה ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית ואינו מחזיר לו אלא חמשה פירות ר' שמעון אומר אף המוכר לו בית לנכרי ונתן לו מפתחות לעבדה שנה ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית ואינו מחזיר לו אלא חמשה פירות: **גמ'** מאי טעמא דר' יוחנן אמר קרא (ויקרא כה) כי גר ותושב עמך וחי אחיך עמו אמר ר' יוחנן אמר ר' יוסי בר' חנינא מלמד שכל מי שיש לו חלק בארץ ישראל כאילו יש לו חלק בעולם הבא: **ר' יהודה אומר.** מנין שאף המוכר לו שדה לנכרי ונתן לו מקלה לעבדה שנה ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית ואינו מחזיר לו אלא חמשה פירות שנאמר (ויקרא יט) ושלשת השנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ואומר (ויקרא כה) ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הילולים לה' ואומר (ויקרא כה) ובשנה החמישית תאכלו את תבואתו: **ר' שמעון אומר.** אף המוכר לו בית לנכרי ונתן לו מפתחות לעבדה שנה ראשונה ושנייה ושלישית ורביעית ואינו מחזיר לו אלא חמשה פירות שנאמר